

nak tekinti s mint ócska kabátot akaszt rá meséket, szó köréje történetet.

Gyallay hősei egyébként, a derék pap, a kedves papné, a nagylelkű amerikai „hitrokon“, művészetrajongó fia, a közérti önzetlenül munkálkodó birtokosleány s a többiek is valamennyien — igazi regényhősök s önzetlen, lobogó idealizmusukat, mely nyomdafesték-szaguan vonul végig a könyv több, mint kétszáz oldalán, legfeljebb a nagy nyári hőség ha mentheti. Előadásmódja elnagyolt, s még a tultengő párbeszédekben is néha csak zárójeles utalásokat kapunk egy-egy szereplő beszédmodorára. Végülis a falusi értelmiség népboldogító munkájának, a századforduló „külön világ“ modorában feltálat, elstilizált formája — amit Gyallay regényében kapunk, valójában csak arra jó, hogy egészséges és termékeny hiányérzetünket növelje egy megszületendő erdélyi népregény iránt.

(Kovács Katona Jenő)

LAPOK, FOLYÓIRATOK

Franciaország a fajtudomány tükrében

Ez a címe annak az értekezésnek, mely a *Die neueren Sprachen* c. német folyóiratban látott napvilágot. A szerző — Oskar Gareis — szerint Franciaország lakossága két fajtypusból áll. Az egyik az alacsonyrendű kerek koponyájú, földközi tengeri, a másik az árja német eredetű magas, szőke, „nemes“ faj. Természetesen Franciaország történetében végig az utóbbi típus alkotott minden maradandó értéket. Franciaország 89 nagy emberéből 69 germán eredetű s csak husz tartozik a másik fajtához. Az ujkorban szerző szerint az a helyzet, hogy a jezsuiták és a kapitalizmus hadat üzentek a német szellemnek s fokról-fokra szorítják ki Franciaországból. E folyamat csucspontját a nagy francia forradalomban látja, amely az alacsonyrendű kerek koponyájú fajcsoport győzelme a szőke „nemeseken“. Ők azok, akik később Napoleon hadseregének zömét teszik. 1871 és a világháború is a „szőkék“ visszaszorítását jelenti. Hasonlóképp Franciaországban ma is a keverék, zsidó-néger faj uralkodik, miértis szerző legnagyobb sajnálatára Franciaország a biztos pusztulásba rohan.

Az etnokrata állam

A *Gândirea* novemberi száma többek közt Nichifor Crainic elméletét ismerteti az etnokrata államról. Szerinte az állam, „a nemzet dinamikus szervezete“ alapja ne a „demos“, hanem az „etnos“, ne a demokráciabeli „nép“, hanem a „nemzet“ legyen. A vallás és faj nélküli „nép“ a szabadkőművesség találmánya, a nemzetten alapuló állam viszont a jövő állam típusa. Az etnokrata állam abban különbözik a demokráciától, hogy alapelméi a kereszténység és a nacionalizmus s benne a nemzetet nem a „judeo-marxista“ osztályok, hanem a társadalmi és professzionális egységek alkotják. Az állam uralkodó rétegét Nichifor Crainic a többségi nemzet-től várja, mert csak ez államalkotó elem s a kisebbségeket teljességgel kizárja új szellemű államából.

Környezetmérés

A kolozsvári *Revista de Psihologie* legutóbbi száma érdekes ismertetést közöl *D. Todoranu* tollából a családi környezet méréséről. A cikk ismerteti a kolozsvári egyetem 778 hallgatóján eszközölt felvételek eredményeit s megállapítja, hogy az orvosi fakultás növendékei általában jobb viszonyok közt élnek, mint a többi fakultásoké. Érthető is. Az orvosi tanulmányok több időt és költséget igényelnek s ezért az orvostanhallgatók főleg a jómódú városi rétegekből kerülnek ki. A jogászok s a természettudományi szak hallgatói társadalmi-gazdasági viszonyaikat illetően meglehetősen azonosak. A végzett mérések szerint a filozófiai szak növendékei is ellátottabbak átlagos értelemben.

A francia szakmai irányítás

A *Journal de Psychotechnică* legutolsó negyedévi füzeté a francia szakmai irányításról értekezik. Az első szakmai irányítással foglalkozó intézet Franciaországban 1905-ben alakult. Ma már a hasonló intézmények egész sora működik a különböző ipari központokban. Igen fejlettek a vasutak pszichotechnikai laboratóriumai. Különös súlyt fektetnek a városi közlekedési vállalatok kocsivezetőinek vizsgáztatására, mert ezen keresztül remélik a közlekedési balesetek számát csökkenteni, ami sikerült is, hiszen 1923-1933 között, bár a járművek száma megháromszorozódott s átlagsebességük 45 km.-re emelkedett, a balesetek átlag száma százról 37-re csökkent.

A román államszervezés új elvei

A *Sociologie Româneasă* legutolsó számában *D. Gusti* ír vezető cikket erről a tárgyról. Az eddigi centrális felépítésű államgépezet helyett a közigazgatási egységek vízszintes irányú s az alsó néprétegek kezdeményezésén alapuló megszervezését javasolja. Ezzel kapcsolatban *D. Gusti* kidolgozza a Principele Carol alapítvány diák-különítményeinek munkatervét és kimutatja, hogy a parasztság érdeklődését igenis fel lehet kelteni minden kulturális megnyilvánulással szemben. A falu gondolkodásának megváltozását legjobban a „kultur-otthonok“ munkája jellemzi. *D. Gusti* reform-tervezetének alapját különben a kötelező szociális munkaszolgálat bevezetése, valamint a parasztság kezdeményező erejének a felkeltése teszi.

Az orosz nevelésügy

A Londonban megjelenő *The Slavonic and East-European Review* c. folyóirat legutóbbi száma alapos tanulmányt közöl az orosz pedagógia fejlődéséről. Eszerint az új orosz nevelésügy alapelve bár több fejlődési szakaszon ment át, változatlan. A fejlődés elsősorban a pedagógiai módszerek változásában jut kifejezésre. Az orosz nevelésügy alapját az állami irányítás s az egyháznak az államtól való különválasztása teszi. Az összes társadalmi rétegek részére elérhető oktatás célja ugye alsó, mint közép vagy felső fokon a közösségi fegyelem. Az iparosodási folyamat következtében különösen előtérben áll a politechnikai oktatás. A fizika a mértan és a vegytan a legfontosabb tantárgyak. Az iskolák megszervezése eleinte a daltonizmus elvei alapján történt. A tanulók önkormányzata, önfegyelmzése s a tankönyvek mellőzése azonban nem vezetett a kívánt eredményre. Jelenleg bizonyos mértékben visszatértek a nyugati államok iskolarendszeréhez, amennyiben ismét bevezették az osztályokat s a tankönyveknek nagy fontosságot tulajdonítanak. Az iskolák irányítása ismét a tanárok kezébe került.

A hadi fémek

A londoni *The Economist* érdekes írást közöl a gépiesített háború céljaira oly szükséges és különleges, eddig azonban csak a szakkörök által ismert fémekről. A legfontosabbak ezek közül a mangán, a krom, a nikkel, a tungsten, a vanádium, a titanium, az antimonium és a higany. Mindezeket a fémeket főleg a repülőgépekben használják, míg az acél, melynek ma 8200 változatát ismerjük, tankok, hadihajók és fegyverek gyártására szolgál. Ami a hadi fémek előfordulását és előállítását illeti, ugy csak Amerika, Anglia, Franciaország és Oroszország rendelkezik háború esetén mindezek felett kielégítően. Németország, Olaszország és Japán ebben a vonatkozásban is bevitelre szorulnak.

Románia külpolitikája

A Carnegie alapítvány kiadásában megjelenő *L'Esprit International* legutolsó negyedévi számában D. Gusti professzor miután felvázolja a román nép történeti kialakulásának körülményeit, végigvezeti az olvasót a románság történetén, egymásután emelve ki a román fejedelemségek egyesítési folyamatának főbb állomásait, mint Vitéz Mihály rövid uralmát, majd az 1859. évi egyesülést, a királyság bevezetését, végül a mai Románia kialakulását. A román külpolitika alapelveit a status quo, mely egyuttal a románság történelmének követelménye is, határozza meg, valamint a béke fenntartása. Ezért lett Románia a Népszövetség tagállama s támogatta állandóan a genfi intézményt. Románia — írja Gusti — sajnálattal figyeli a Népszövetség újabb alakulását, amely megnehezíti a béke megőrzésére irányuló tevékenységet s örömmel fogadna minden ezirányú változást. Kihangsúlyozza még a cikk Románia diplomáciai kapcsolatainak s szövetségi rendszerének jelentőségét, utalva a Harmadik Birodalom délkelet-európai terjeszkedésére. Ezzel a veszedelemmel szemben, mely egyformán érinti az összes dunavölgyi népeket, csak egy mentés kínálkozik: az összefogás.

A franciák és németek szaporodása

A *Mercure de France* október 15.-i számában Ambroise Got összehasonlítást tesz Németország és Franciaország népszaporulati adatairól. A németek nagy népszaporulatának alapja a házasságkötések állandó emelkedése. 1937-ben a Németországban kötött házasságok száma 665.330, míg Franciaországban 274.122. Ami a születések arányát illeti ugy Franciaországban állandó a csökkenés. 1937-ben a születések száma 616.863, az 1936. évi 630.059-cel szemben. Németországban viszont 1935-ben 1.353.127, 1937-ben pedig 1.361.401. A halálozási arány is kedvezőtlenebb Franciaországban. 1937-ben a francia népszaporulati mérleg 11790 minusszal, Németországé pedig 477.999 plusszal zárult.

Az új cseh munkatáborok

A müncheni egyezmény utáni Csehszlovákia új arculatára jellemző az a kép, amit az *Europe Centrale* okt. 29.-i száma tartalmaz a legújabbban felállított cseh munkatáborokról. E munkatáborok feladata a leszerelt katonák és munkanélküliek foglalkoztatása. A munkaszervezés alapja itt is a katonai fegyelem. A munkahét 44 és 48 órából áll. A táborok lakói az összes társadalmi rétegekből rekrutálódnak s az általános mozgósítás után leszerelt és elhelyezkedni nem tudó katonák csupán 30 százalékát teszik a táborok lakóinak, míg a többiek az állandó munkanélküliek seregéből adódnak. A jól felszerelt táborok saját könyvtárral és szórakozó helyiségekkel rendelkeznek.

Az irodai munka szociológiája

A Nemzetközi Munkahivatal közlönye a *Revue Internationale du Travail* egyik legutóbbi száma az irodai munka gépesítésének folyamatáról közöl tanulmányt. Mint a dolgozatból kiderül, az irodai munka gépesítésének folyamatában nemcsak a kézimunkát, de a szellemi tevékenységet is gépi erővel helyettesítik. Az utóbbi években egész sor nagy teljesítményű irodai gép került alkalmazásba (számológépek, statisztikákat készítő gépek, stb.) amiket eddig szellemi munka számba menő tevékenységek elvégzésére használtak.

Az irodai munka gépesítésének meghatározója ugyancsak a nagyobb teljesítmény és a termelési költségek csökkentése, miértis az irodai munka széleskörű mechanizálásának komoly szociális következményei lesznek: az irodai munkaerők munkanélküliségének emelkedése pl., mert amilyen mértékben elterjednek az irodai gépek, ugyanolyan arányban szorulnak háttérbe a kvalifikált munkaerők, a szakképzetlenekkel szemben.

A mai olasz irodalom

A mai olasz irodalomról értekezik *Ettore Settani* a *Revue Hebdomadaire* november 5-i számában. A fasiszta rendszer uralomra jutása után is hosszú ideig (1922-1932) az olasz irodalom nem állt pártbefolyás alatt s tovább haladt a hagyományos ösvényeken. 1932 óta azonban a dekadens polgári-irodalmi individualizmus helyett mindinkább a faszizmus „hősi” világszemlélete kerül előtérbe s a lélektani elemzések irodalmát a „hősök” dicsőítése váltja föl. A polgári korszak három kiemelkedő írója: D'Annunzio, Pirandello és Sverio után egyre kevesebb az érdeklődés még az egykori „fiumei pacsirta” könyveit sem igen olvassák. Az új olasz irodalom alapja az avantgardizmus. Settani szerint ez az új mozgalom egyenesen felrázta az olasz irodalmat tespedéséből. Az olasz avantgardista mozgalom megalapítója Massimo Bontempelli, többi íróinak neve azonban alig ismert Olaszországon kívül. Jellemző a mai olasz irodalom szellemére az utleírások divata.

Repülőgép és diplomácia

A *Deutsche Rundschau* novemberi számának vezércikkírója szerint a világháború kitörése körüli körülmények alakulása egész más irányt vett volna, ha a diplomáciai közlekedés eszközei közt már akkor szerepel repülőgép. Chamberlain goddesbergi repülőútjában a háború utáni diplomáciai közlekedés alakulásának legjelentősebb mozzanatát látja.

A KORUNK HIREI

Jelen számával a KORUNK tizenharmadik évfolyamát fejezte be. Tizenhárom év szakadatlan művelődésbeli felvilágosító munkája áll a lap mögött. A lap előfizetőinek és a lap munkatársainak teljesítménye ez. Am a lap tizenharmadik évfolyamának utolsó oldalán az utolsó sorok nem végződhetnek a lap munkatársainak és szerkesztőjének ama kérése nélkül, hogy a KORUNK előfizetői a tizennegyedik évfolyamra barátaik előfizetésével együtt sorakozzanak mellénk ahhoz a munkához, amit a tizennegyedik évfolyamban méginkább olvasóink jó igényei szerint óhajtunk megvalósítani.

A KORUNK SZERKESZTŐSÉGE.